EUROLISTY

8/09

Praha

Informační newsletter odboru informování o evropských záležitostech

OBSAH

1 Economist: Turecko a Kurdové

2 Evropa a svět

3 Na co se můžete těšit…

3 Kuriózní dotazy na dotace a fondy EU na lince Eurofon 800 200 200

Euroknihovna na Euroskopu

Rubrika Euroknihovna existuje od června 2008. Studentům a zájemcům o nové knihy nabízí anotace a recenze novinek nebo důležitých, ale již zapadlých knih o evropské unii, politice a historii v češtině i dalších evropských jazycích. Asi právě proto patří na Euroskopu k nejčtenějším.

Euroskop také pravidelně sleduje důležitá světová periodika. V rubrice Euroknihovna redakce publikuje pravidelné rešerše z časopisů jako Prospect, National Review nebo Le Monde Diplomatique. Mimo to si čtenáři mohou každý týden přečíst vybrané články z týdeníku The Economist. Ten o kurdské otázce napsala a přeložila Hana Chuka.

Economist: Turecko a Kurdové

Na prvního máje 1920 přednesl Kemal Atatürk, otec všech Turků, čerstvě zasedajícímu parlamentu projev, ve kterém řekl, že „severně od Kirkuku jsou jak Turci, tak Kurdové, které Turecko ale nikdy nediskriminovalo".

Jeho nechtěné kurdské děti těžko mohly souhlasit. V rozporu s tímto prohlášením, ti ze 14 miliónů tureckých Kurdů, kteří se za posledních 80 let odvážili ke své národnosti veřejně přihlásit, byli brutálně potlačeni, vyhnáni ze svých domovů, mučeni, zatýkáni, nebo rovnou zabiti. Týdeník The Economist se zamýšlí, zda se jim pod současnou vládou Recepa Tayyipa Erdogana přece jen nezačíná blýskat na lepší časy.

Proklétá kurdská otázka

Kurdskou odpovědí na turecké represe se staly četné rebelie, z nichž nejdelší a nejkrvavější rozpoutala v roce 1984 zakázaná Strana kurdských pracujících (PKK), v jejíž teroristické kampani zahynulo přes 40 000 lidí, mnoho z nich jejích vlastních přívrženců. Ve svém důsledku stála tato bitva Turecko miliardy dolarů, pošpinila jeho mezinárodní image a zhatila snahy o plnohodnotnou demokracii. Až donedávna národní vlády občas utrousily cosi o řešení problému Kurdů, aby byly jejich minimální snahy vzápětí zastaveny tureckou armádou. Situací, které by se daly označit jako příznivé pro demokratické řešení konfliktu, ovšem mnoho věru nebylo. Přesto The Economist tvrdí, že právě pod současným Erdoganovým vedením, má země jedinečnou šanci na mírové řešení kurdské otázky.

Metodologie entente

Ve svém parlamentním projevu minulý měsíc vyprovokoval Erdogan shromáždění k slzám, když hovořil o „společné bolesti kurdských i tureckých matek, které v konfliktu ztratily syny , zatímco jeho ministr vnitra Besir Atalay na místo sentimentu objížděl politické špičky i občanské vůdce ve snaze nalézt první konsenzus pro základy budoucího usmíření. Sám premiér, který se dlouho vyhýbal největší kurdské straně Demokratická společnost (DTP), se v srpnu setkal s jejím lídrem Ahmetem Turkem.

Jak píše The Economist, plán usmíření by měl zahrnovat uvolnění současného zákazu kurdského vysílání, navrácení kurdských názvů poturečtěným vesnicím, založení fakult kurdského jazyka a literatury na tureckých univerzitách a konec platnosti legislativy, na základě které byly zatčeny tisíce Kurdů pro údajnou propagaci PKK. Jak tvrdí americký akademik Henri Barkey, „tentokrát je turecká vláda odhodlaná dostát svému slovu .

Jak vyzrát na Ocalana?

Podle The Economist představuje nejtěžší Erdoganův úkol přimět PKK k zastavení bojů a zároveň vyhnout se vyjednávání s jejím předákem, Abdullahem Ocalanem, toho času ve vazbě, který stále ovládá nejen aktivní povstalce, ale i ostatní Kurdy. V tomto ohledu už hlavní opoziční strany v zápalu národní hrdosti stihly obvinit premiéra z vlastizrady. The Economist navrhuje použít DTP jako zástupce, de facto stejným způsobem, jako Velká Británie kdysi použila Sinn Fein při jednání z IRA. Týdeník zároveň připouští, že tato metoda nebude jednoduchá, zejména kvůli egocentrickému Ocalanovi, který by si jen nerad nechal ujít příležitost blýsknout se v centru dění. Kurdský vůdce se už ostatně vyjádřil, že hodlá brzo přijít s vlastním návrhem usmíření. Ačkoli nedávný průzkum veřejného mínění ukázal, že 45% Turků podporuje dosavadní Erdoganovy snahy o příměří, pokud by došlo na lámání chleba v podobě jasného vyjednávání s PKK, podobně smýšlejících respondentů by pravděpodobně ubylo.

Bez armády to nepůjde, bez Američanů naopak ano

Erdogan, na rozdíl od svých předchůdců, může v plánu zrovnoprávnění kurdské menšiny počítat s podporou armády, což je základní podmínka úspěchu jakékoli turecké reformy. Náčelník generálního štábu Ilker Basbug si sice neodpustil připomínky o konci unitárního státu a zetničtělé ústavě, ale jeho image výrazně utrpěla po té, co na veřejnost prosákly informace o pokusech o převrat a akcích proti PKK. Basburg nicméně připustil, že kurdská otázka nemůže být vyřešena pouze vojenskou cestou. Okolnosti se zdají být o to příznivější, že velká část potenciálních odpůrců dohody momentálně čelí trestnímu stíhání v případu Ergenekon za údajné protivládní spiknutí.

The Economist míní, že mírovému procesu by mohl výrazně pomoci odchod Američanů z Iráku. S pozvolným úbytkem vojsk USA se Iráčtí Kurdové začínají obracet k sousednímu Turecku s nadějí na ochranu. Výměnou nabízejí omezení pohybu tří až pěti tisíc PKK bojovníků, kteří se v regionu nacházejí, jejich odzbrojení a navrácení do Turecka za jejich amnestii.

Nelehký úkol Erdoganův

Na vyjednávacím umění Recepa Tayyipa Erdogana dnes stojí nejen jeho kariéra, ale především budoucnost Turecka. Bez efektivního mírového řešení brzy doroste další generace nespokojených kurdských radikálů a vypukne nová vlna nepokojů, daleko za kontrolní kapacitou PKK. Týdeník zároveň vylučuje, že by kurdská iniciativa byla odpovědí na tlaky EU. Její úspěch je však odpovědností jak PKK tak turecké vlády. Pokud Erdogan dokáže zajistit

KALENDÁŘ Praha

příměří, odměnou mu bude nejen cenná kurdská přízeň, ale také naplnění Atatürkových slov, uzavírá The Economist. Tedy: Nihayet baris - Konečně mír...

Hana Chuka

Evropa a svět

Dne 24. srpna 2009 pořádalo Eurocentrum Praha veřejnou debatu s názvem Evropa a svět, která byla věnována zhodnocení aktivit českého předsednictví v oblasti vnějších vztahů EU. Jako panelisté vystoupili Jan Kohout, současný ministr zahraničních věcí, Karel Schwarzenberg, senátor a bývalý ministr zahraničí, a Jiří Schneider, programový ředitel Pražského institutu bezpečnostních studií.

Karel Schwarzenberg připomněl, že vhodnou přípravkou pro výkon předsednictví byly debaty o Lisabonské smlouvě, které probíhaly během německého předsednictví. Podotkl, že jejich hlavním přínosem bylo, že donutily české politiky více se zabývat evropskými tématy. Samotné předsednictví České republiky v Radě EU pak poněkud předčasně odstartovala krize v Gaze, u které bylo podle Schwarzenberga od počátku jasné, že mise EU nemůže spor vyřešit. Situaci navíc komplikovaly tradiční zájmy Francie na Blízkém východě, které vyústily v samostatnou iniciativu francouzského prezidenta v dané oblasti. Nakonec ale došlo k synchronizaci kroků Francie i českého předsednictví, mimo jiné i díky přístupu francouzského ministra zahraničí Kouchnera. Dalším neočekávaným problémem, který se vynořil, byla energetická krize způsobená sporem Ruska s Ukrajinou. Schwarzenberg prohlásil, že se českému předsednictví podařilo dosáhnout řady úspěšných kompromisů a jmenovitě ocenil práci vicepremiéra Alexandra Vondry a ministra průmyslu Martina Římana. Úspěšné zvládnutí energetické krize podle Schwarzenberga pozvedlo prestiž českého předsednictví i důvěru mezi zahraničními partnery. Pád vlády však pověst České republiky poškodil a navíc znovu otevřel diskusi o stavu demokracie v naší zemi. Vládu premiéra Fischera nicméně pochválil za to, že se jí podařilo uklidnit situaci a přesvědčit zahraniční partnery o tom, že předsednictví může pokračovat. I přes stín, který pád vlády na české předsednictví vrhl, zhodnotil Karel Schwarzenberg půlrok České republiky v čele Rady EU jako úspěšný. Z jednotlivých momentů vyzdvihl zejména neformální zasedání ministrů zahraničních věcí (tzv. Gymnich) na Hluboké, které se podařilo, přestože se konalo krátce po pádu vlády Mirka Topolánka. Jako úspěch zhodnotil také summit EU – USA za účasti prezidenta Baracka Obamy. Ten svou návštěvou České republiky chtěl podle Schwarzenberga naznačit, že se bude stýkat i s menšími státy světa a také se zeměmi, které dříve patřily do sovětské sféry vlivu.

Jan Kohout poznamenal, že nástup do funkce ministra zahraničí během probíhajícího předsednictví bylo jako pokračovat ve štafetě rozeběhnuté Usainem Boltem. Podotkl, že předsednictví bylo od počátku limitováno dvěma aspekty. Jednak tím, že Česká republika dosud neratifikovala Lisabonskou smlouvu a jednak tím, že na řadu otázek měla česká politická reprezentace příliš vyhraněné názory, které bránily uzavírání kompromisů v některých oblastech. Za největší úspěchy českého předsednictví v zahraničněpolitické oblasti označil spuštění projektu Východního partnerství a summit tzv. Jižního koridoru. Podobně jako Karel Schwarzenberg, vyzdvihl práci české diplomacie ve válce v Gaze a při urovnání sporu Ruska s Ukrajinou o dodávky plynu do Evropy. Podle Kohouta bylo v rámci toho, co bylo možné vykonat, udělán velký kus práce. Zmínil také summit EU – Čína, který Česká republika „zdědila“ po francouzském předsednictví. Co se týká rozšiřování EU na Balkáně, byla jednání velmi obtížná a pokrok ne příliš viditelný, ale je třeba ocenit, že přihláška Černé Hory nakonec byla Radou EU odsouhlasena a postoupena k vyjádření Evropské komisi. Jan Kohout pochválil práci českých úředníků, kteří své administrativně-technické úkoly zvládly na výbornou. Zaměstnanci státní správy, kteří se na předsednictví podíleli, získali cenné zkušenosti a český stát by měl takového potenciálu do budoucna využít.

Jiří Schneider ocenil, že do příprav předsednictví byli zataženi také externí odborníci a nevládní organizace. Podotkl, že parlamentní volby v roce 2006 poznamenaly přípravy víc, než bylo možná třeba. Pád vlády nebyl šťastný a i ČSSD za to bude platit. Schneider připomněl, že již musela čelit negativní reakci v rámci sociálněmokratické frakce v Evropském parlamentu. Prvotní snahy o prosazování ekonomického liberalismu byly podle Jiřího Schneidera „neutralizovány“ probíhající hospodářskou krizí. Jako nesporný úspěch v legislativní rovině uvedl energetický balíček, který byl přijat přesto, že v souvislosti s končícím mandátem Evropské komise i Evropského parlamentu se aktivita těchto těles zmírňuje. Úspěch zaznamenalo české předsednictví podle jeho názoru také ve věci vězňů z americké věznice Guantanámo. Schneider s trochou ironie poznamenal, že pro úspěch každého předsednictví je důležité zaujmout a zviditelnit se, a to se České republice podle jeho názoru rozhodně podařilo. Poznamenal, že předsednictví mělo pro řadu českých politiků výchovný význam, a sice, že jim ukázalo, že EU má i své pozitivní stránky.

Vít Nejedlo

KALENDÁŘ Praha

Na co se můžete těšit…

V průběhu září a října plánujeme v Eurocentrum Praha uspořádat ještě tři další veřejné debaty, které budou hodnotit české předsednictví. Nejprve bude uspořádána debata o vnější prezentaci a organizačně-logistických aspektech předsednictví. Jako panelisté byli pozváni jednak zástupci Úřadu vlády ČR, kteří měli zmíněné oblasti na starosti, a jednak odborníci na komunikaci a zástupci médií.

Další v pořadí bude debata o energetice, která byla jednou ze tří hlavních priorit českého předsednictví a v souvislosti se sporem mezi Ruskem a Ukrajinou z počátku roku 2009 nabyla ještě více na významu. Jako řečníci pro tuto debatu byli osloveni Vladimír Tošovský, ministr průmyslu a obchodu, a dále zástupci energetických společností zabývajícími se distribucí elektřiny i plynu.

Poslední debata v tomto cyklu veřejných diskusí se bude zabývat ekonomickou krizí. Ekonomika patřila již od počátku – stejně jako energetika – mezi tři hlavní priority českého předsednictví. Nicméně průběh ekonomické krize z ní učinil patrně hlavní téma předsednické agendy. Jako panelisté této debaty byli osloveni Eduard Janota, ministr financí, Miroslav Kalousek, bývalý ministr financí, a nezávislí ekonomové.

O přesných termínech připravovaných akcí Vás budeme informovat prostřednictvím našich internetových stránek a samozřejmě také prostřednictvím tohoto zpravodaje.

Vít Nejedlo

Kuriózní dotazy na dotace a fondy EU na lince Eurofon 800 200 200

Zájezdy na Ukrajinu

Chtěla bych se zeptat, jestli EU nabízí granty na zájezd na Ukrajinu a jaké jsou podmínky. Odpovězte prosím do půl hodiny.

Drahý kámen

Našla jsem drahý kámen, který se zdá historicky cenný a chtěla bych jej podrobně prozkoumat. Můžete mi říct, jestli EU poskytuje nějaké dotace?

Záchrana světa

Vynalezl jsem technologii, která vyřeší všechny problémy světa a všechny nemoci, můžete mi poradit, kde dostanu podporu na její rozvoj?

Měsíčník pro menšiny

Chtěla jsem se zeptat, jak postupovat, kdybych chtěla dostat grant nebo dotaci na vydávání měsíčníku o afghánské menšině na našem území? Cílem by bylo přiblížit afghánskou zemi Čechům, a vyvolat tak o ní zájem, se snahou co nejvíce pomoci místním obyvatelům.

Soutěž - Ekonomický tým

Účastníme se soutěže Ekonomický tým a máme zjistit, jaké jsou podmínky pro získání finančních prostředků pro různé projekty naší školy. Proto vás žádáme o poskytnutí informací, které projekty mohou být financovány evropskou unií a jaké podmínky je nutno dodržet.

Stádo ovcí

Chtěl bych si pořídit stádo asi 20 ovcí, které by ekologicky sekalo trávu spásáním v oblasti CHKO (region Jihovýchod) a zároveň bych chtěl vyrábět ovčí sýry.

Tým Eurofonu

Vydavatel:
Eurocentrum Praha
Adresa:
Jungmannova 24, Praha 1
Email:
eurocentrum.praha@euroskop.cz
Otevírací doba:
Po - Pá 10:00 - 18:00